

ปฏิรูประบบสหกิจศึกษาบูรณาการกับการทำงาน ในประเทศไทย

(Reinventing Cooperative and Work-Integrated
Education in Thailand)

โดย

ศาสตราจารย์ ดร.วิจิตร ศรีสอ้าน

นายกสมาคมสหกิจศึกษาไทย

ปฏิรูประบบสหกิจศึกษาบูรณาการกับการทำงาน (CWIE) ในประเทศไทยในสามทศวรรษ
(พ.ศ.2536-2564)

ปฏิรูตรังสรรค์โดยการ “ปรับเปลี่ยน” พ.ศ.2536-2545: ทวิภาคีระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับ สถานประกอบการ

“เริ่ม” ที่ มทส.

2536

ร่วมกับ มวล.

2541

- แรงกระตุ้นจากผู้ใช้บัณฑิต
- รับแนวคิดจากต่างประเทศ
- วางแนวปฏิบัติให้เหมาะสมกับประเทศไทย

สหกิจศึกษา
(Cooperative Education)

กรอบมาตรฐานสหกิจศึกษาระยะเริ่มต้น

สหกิจศึกษา (Cooperative Education)

- เป็นส่วนของหลักสูตรปริญญาตรีในสาขาวิชาการและวิชาชีพ
- ในช่วงปีสุดท้าย: หลังจากการเรียนวิชาเอกเป็นส่วนใหญ่และก่อนสำเร็จการศึกษา
- เป็นการเรียนรู้ที่ยึดการทำงาน (Work Based Education) ในสถานประกอบการเต็มเวลาไม่น้อยกว่า 4 เดือน: ไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิตทวิภาค
- มีการนิเทศงานโดยผู้นิเทศของสถานประกอบการและอาจารย์นิเทศจากมหาวิทยาลัย
- มีการประเมินผลการปฏิบัติสหกิจศึกษาโดยผู้นิเทศของสถานประกอบการและอาจารย์นิเทศจากมหาวิทยาลัย

ผลลัพธ์ที่ได้ใน
ทศวรรษแรก

เกิดผลกระทบ
ที่ดีต่อสังคม
(Social Impact)

- WIN : นักศึกษารู้จักตน รู้จักคน รู้จักงาน และ
พร้อมทำงานได้ทันทีที่จบ: รู้ชัด ปฏิบัติได้
- WIN : สถานประกอบการได้แรงงานความรู้เลือดใหม่และ
ใช้สหกิจศึกษาคัดสรรกำลังคนที่ตรงตามความต้องการ
ได้มากขึ้น
- WIN : สถานศึกษาใช้ผลสะท้อนกลับจากการประเมินไป
ปรับปรุงหลักสูตรและ การสอนให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น

ปฏิรูประบบการศึกษาระดับประเทศ “ปรับปรุง” พ.ศ.2546-2555: สู่พหุภาคี

“รัฐ”
ระดับประเทศ

- ➔ รัฐบาลโดยทบวงมหาวิทยาลัยและ สกอ. ก้าวเข้ามาสนับสนุนสถาบันอุดมศึกษาที่จัดสหกิจศึกษา โดยยึดแนวทางการจัดตามหลักสูตรสหกิจศึกษาของ มทส.
- ➔ ระยะแรกจัดสรรเงินอุดหนุนเป็นรายหัว
- ➔ ระยะต่อมาสนับสนุนการเสริมสร้างความพร้อมและความเข้มแข็งแก่สถาบันอุดมศึกษา และสถานประกอบการ
- ➔ กำหนดนโยบาย แผน มาตรฐาน และจัดงบประมาณสนับสนุน รวมทั้งติดตามประเมินผลการจัด CWIE

“รุ่ง”
ระดับประเทศ

- สมาคมสหกิจศึกษาไทยซึ่งจัดตั้งในปี พ.ศ.2544 ด้วยความสนับสนุนของทบวงมหาวิทยาลัยและ สกอ. มีบทบาทช่วยผลักดันการพัฒนา
  - จัดทำมาตรฐาน CWIE
  - จัดทำหลักสูตรการฝึกอบรมแก่บุคลากรของสถาบันอุดมศึกษาและสถานประกอบการ
  - จัดทำวารสารและกิจการส่งเสริมวิชาการ CWIE
  - ร่วมพัฒนากับเครือข่าย CWIE กับสถาบันอุดมศึกษาและสถานประกอบการทั่วประเทศ

02

ขยายระยะเวลาการ**ปฏิบัติ CWIE**
เพื่อให้เกิดความเป็นเลิศมากขึ้นใน
ระดับปริญญาตรี

01

ส่งเสริมให้จัดหลักสูตร **CWIE**
ในสาขาวิชาต่าง ๆ ที่หลากหลาย
ทั้งวิชาการ วิชาชีพ
และวิชาชีพปฏิบัติ

03

จัดหลักสูตร **CWIE** ระดับ
บัณฑิตศึกษา
(ปริญญาโท-เอก)

05

การฝึกอบรมบุคลากร **CWIE** และ
การเปิดสอนระดับปริญญาโท-เอก
ด้านสหกิจศึกษาของ **มทส.**

04

ขยายการ

CWIE นานาชาติ
(International CWIE)

06

ส่วนหนึ่งของ

**young talent
mobility**

2. ปฏิบัติสหกิจศึกษาบูรณาการกับการทำงาน (CWIE)

มหาวิทยาลัย

สถานวิจัย

3. Research Engagement

ระหว่างมหาวิทยาลัยกับสถานวิจัย

จัด CWIE ระดับบัณฑิตศึกษา

(ปริญญาโท-เอก) ต่อยอดการผลิตและ

พัฒนานักวิจัยให้สามารถสร้างความรู้ใหม่

และนวัตกรรม

4. ขยายการจัด CWIE นานาชาติ

เพื่อการเคลื่อนย้าย
แรงงานความรู้ ใน
ประชาคมโลกให้
กว้างขวางสอดคล้องกับ
การเปลี่ยนแปลงใน
ปัจจุบันและอนาคต

ระหว่าง
สถานศึกษา
กับสถาน
ประกอบการ
ทั่วโลก

5. การฝึกอบรมบุคลากร CWIE ของสถาบันอุดมศึกษาและสถานประกอบการและการเปิดสอนระดับปริญญาโท-เอก ด้านสหกิจศึกษาของ มทส. เป็นแห่งแรกของโลก

ทำให้การพัฒนาสหกิจศึกษามบูรณาการกับการทำงานเป็นระบบ ครอบคลุมการทุกด้าน ทั้งการปฏิบัติ การศึกษาอบรม การวิจัย ซึ่งเป็นพื้นฐานของการพัฒนาคน ความรู้และนวัตกรรม ที่จะนำไปสู่การพัฒนาประเทศไทย ตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

6. ใช้ CWIE เป็นส่วนหนึ่งของ
การ **Recruitment & Selection**
เพื่อพัฒนาคนรุ่นใหม่ทดแทนคนรุ่นเก่าให้สามารถแข่งขันได้

6.YOUNG TALENT MOBILITY

III

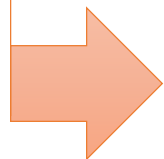
ปฏิรูประบบการ “แปลงโฉม” ให้เป็น CWIE สมบูรณ์แบบ (พ.ศ.2556 – ปัจจุบัน)

กระทรวง อว. ได้ดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนการจัด CWIE ต่อเนื่องจาก สกอ. นับตั้งแต่ระยะก่อตั้งกระทรวงในปี พ.ศ.2562 โดยจัดให้ CWIE เป็นส่วนหนึ่งของการแปลงโฉมการอุดมศึกษา เป็นการ “แปลงโฉม” CWIE ให้เหมาะสมสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและบทบาทของกระทรวง อว. โดยยึด

III

ปฏิรูประบบการ “แปลงโฉม” ให้เป็น CWIE สมบูรณ์แบบ (พ.ศ.2556 – ปัจจุบัน)

พ.ร.บ. การอุดมศึกษา พ.ศ.2562 มาตรา 35 และมาตรา 36 ซึ่งกำหนด “ให้สถาบันอุดมศึกษาพึงสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคอุตสาหกรรม...เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการปฏิบัติงานจริง...โดยให้ผู้เรียนใช้เวลาส่วนหนึ่งในสถาบันอุดมศึกษาและอีกส่วนหนึ่งในสถานประกอบการ... หน่วยงานของรัฐหรือหน่วยงานภาคเอกชนที่ให้ความร่วมมือในการดำเนินการ อาจได้รับสิทธิประโยชน์ด้านวิชาการ ทรัพยากร การเชิดชูเกียรติ ทางภาษีอากร และสิทธิประโยชน์อื่นตามที่รัฐมนตรีกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ การอุดมศึกษา”

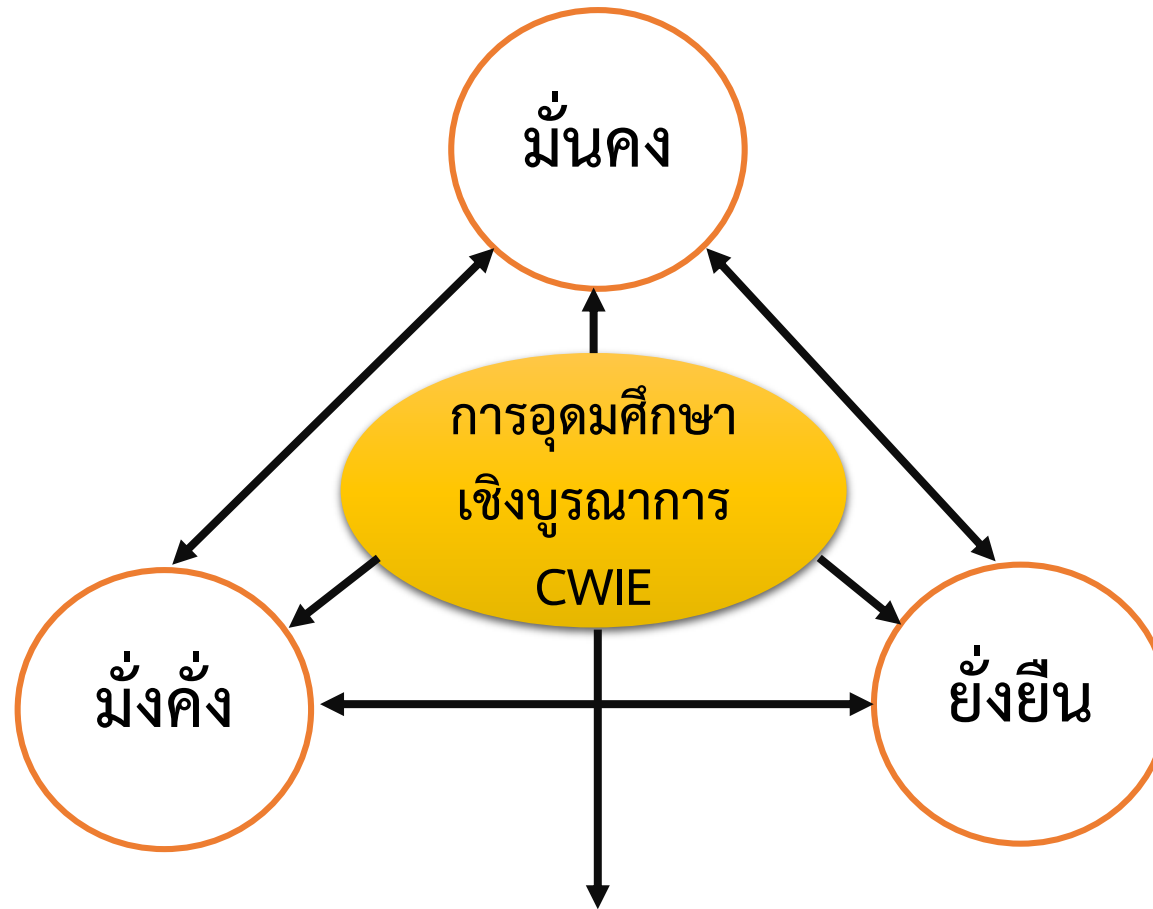
III

ปฏิรูประบบราชการ “แปลงโฉม” ให้เป็น CWIE สมบูรณ์แบบ (พ.ศ.2556 – ปัจจุบัน)

- ➔ CWIE Platform ของกระทรวง อว. ซึ่งเป็นแพลตฟอร์มกลางที่ให้เอกภาพเชิงนโยบาย และกระบวนการจัด CWIE ที่เป็นระบบและมีมาตรฐาน
- ➔ ระบบบริหารจัดการ CWIE ตามโครงสร้างใหม่ของกระทรวง อว. ทั้งระดับสถาบัน ภูมิภาคและระดับชาติ
- ➔ นโยบาย แผน มาตรฐาน หลักสูตร และการประกันคุณภาพ CWIE ตามที่กระทรวง อว. กำหนด

ความสอดคล้องสนองตอบของ CWIE ต่อยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

สร้างคน สร้างความรู้ สร้างนวัตกรรม
ที่ตรงกับความต้องการและใช้ประโยชน์ได้จริง
แข่งขันได้และพัฒนาได้อย่างยั่งยืน

ปฏิรูประบบสหกิจศึกษาบูรณาการกับการทำงาน ในประเทศไทย

(Reinventing Cooperative and Work-Integrated
Education in Thailand)

โดย

ศาสตราจารย์ ดร.วิจิตร ศรีสอ้าน

นายกสมาคมสหกิจศึกษาไทย

